

Komunikat prasowy

Luksemburg, 9 września 2020 r.

Wartość dodana Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zależeć będzie od tego, na ile środki w jego ramach zostaną skutecznie przydzielone na realizację ambitnych celów UE – podkreślają unijni kontrolerzy

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ma wspierać państwa członkowskie w radzeniu sobie z wstrząsem gospodarczym w następstwie kryzysu wywołanego pandemią COVID-19, a także przyczynić się do zwiększenia odporności gospodarek krajowych. W opublikowanej dzisiaj opinii Europejski Trybunał Obrachunkowy zwraca uwagę na znaczenie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności dla zagwarantowania, że unijne wsparcie finansowe zostanie ukierunkowane na osiągnięcie nadrzędnych wspólnych celów UE w zakresie spójności, zrównoważonego rozwoju i cyfryzacji, a także odpowiednio skoordynowane z innymi formami wsparcia na szczeblu unijnym i krajowym.

W maju 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek w sprawie ustanowienia inicjatywy Next Generation EU stanowiącej część szeroko zakrojonego pakietu działań mających na celu złagodzenie społeczno-gospodarczych skutków pandemii. W ramach Next Generation EU największą rolę ma odegrać Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, dysponujący budżetem w wysokości ponad 600 mld euro do rozdysponowania w formie pożyczek i dotacji. Zgodnie z zamysłem Instrument będzie zapewniał wsparcie finansowe na dużą skalę na rzecz inwestycji publicznych i reform w obszarach spójności, zrównoważonego rozwoju i cyfryzacji. Państwa członkowskie będące beneficjentami Instrumentu będą zobowiązane do opracowania planów odbudowy i zwiększania odporności zgodnie ze stosownymi zaleceniami dla poszczególnych krajów wystosowanymi przez Komisję w ramach europejskiego semestru.

– Instrument ma kluczowe znaczenie, ponieważ umożliwia szybkie uruchomienie środków koniecznych do wspierania odbudowy i zwiększenia odporności gospodarek w poszczególnych krajach Unii. Państwa członkowskie również będą miały zadanie do wykonania – są one bowiem zobowiązane do opracowania programów dotyczących transformacji ekologicznej i cyfrowej, inwestycji i reform – **wyjaśniła Ivana Maletić, członkini Trybunału odpowiedzialna za tę opinię.** – Instrument daje okazję do tego, by wykazać, że UE gospodarnie wykorzystuje posiadane fundusze. W tym celu należy szczególnie bacznie nadzorować, by środki faktycznie przydzielono na działania,

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie opinii przyjętej przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst opinii dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

które przyczyniają się do osiągnięcia ambitnych celów UE. Dzięki temu możliwe będzie pełne wykorzystanie potencjału Instrumentu.

Zgodnie z przyjętą logiką wydatkowania środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia wsparcie na rzecz ogólnych programów inwestycji i reform, które będzie udzielane w oparciu o postępy w realizacji celów pośrednich, a nie – jak w przypadku unijnych funduszy strukturalnych – na zasadzie zwrotu kosztów poniesionych w ramach konkretnego programu lub projektu. Zdaniem kontrolerów Trybunału można by zapewnić ściślejsze powiązanie Instrumentu z celami UE – takimi jak konwergencja społeczno-gospodarcza, Europejski Zielony Ład i transformacja cyfrowa – na przykład przez wprowadzenie obowiązkowych wspólnych wskaźników, co zagwarantowałoby bezpośredni związek między celami pośrednimi i końcowymi określonymi w poszczególnych krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności a odnośnymi ogólniejszymi celami UE. Jednocześnie kontrolerzy z zadowoleniem przyjęli fakt, że Instrument oparto na istniejących procedurach, takich jak rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów i europejski semestr, co sprzyja osiągnięciu synergii i zmniejsza obciążenie administracyjne, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Co więcej, dialog z państwami członkowskimi przewidziany w ramach Instrumentu pozwoli zapewnić elastyczność w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych. Kontrolerzy ostrzegają jednak, że jednocześnie opracowywanie planów odbudowy i zwiększania odporności, programów operacyjnych i krajowych programów reform może być wyzwaniem dla państw członkowskich, i wzywają do uproszczenia procedur. Podkreślają również konieczność zapewnienia odpowiednich wytycznych i koordynacji działań, tak aby uniknąć nakładania się Instrumentu z innymi źródłami finansowania unijnego.

W opinii zwrócono uwagę, że na obecnym etapie, gdy sytuacja kryzysowa wciąż ewoluuje, trudno jest ocenić adekwatność zasobów finansowych zaproponowanych na potrzeby radzenia sobie ze skutkami kryzysu. Wprawdzie Instrument ma stanowić odpowiedź na średnioterminowe i długoterminowe konsekwencje pandemii COVID-19, lecz przydział wkładów finansowych dla poszczególnych państw członkowskich jest w dużej mierze oparty na sytuacji sprzed kryzysu. W rezultacie z grona dziesięciu państw, które mają otrzymać największą kwotę dotacji w ramach Instrumentu, w czterech spadek PKB w 2020 r. będzie najprawdopodobniej mniejszy niż średnia dla Unii prognozowana na około 7%. Ponadto mechanizm przydziału środków jedynie częściowo uwzględnia cel Instrumentu, jakim jest promowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii przez poprawę odporności i wspieranie odbudowy. W istocie ponad dwie trzecie dotacji w ramach Instrumentu zarezerwowano dla 14 państw członkowskich, w których PKB na mieszkańca wynosił w 2019 r. co najmniej 90% średniej unijnej, a jedynie około jednej czwartej dla ośmiu państw członkowskich, w których PKB na mieszkańca w 2019 r. wynosił poniżej 75% średniej unijnej.

Kontrolerzy Trybunału podkreślają ponadto, że państwa członkowskie i Komisja muszą wdrożyć stanowcze i skuteczne rozwiązania w zakresie zwalczania nadużyć finansowych i nieprawidłowości, tak aby dopilnować, by unijne wsparcie było wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Odnotowują również pewne uchybienia w planowanych procedurach monitorowania i sprawozdawczości. Jeśli chodzi natomiast o mechanizmy zarządzania i kontroli w ramach Instrumentu, kontrolerzy stoją na stanowisku, że należy jasno zdefiniować rolę Parlamentu Europejskiego w procesie ustalania i wykonywania budżetu oraz uprawnienia kontrolne przysługujące Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu, tak aby zagwarantować, że do Instrumentu będą miały zastosowanie te same zasady rozliczalności i przejrzystości co w przypadku budżetu ogólnego UE.

Informacje dla redaktorów

Parlament Europejski zwrócił się do Trybunału o przedstawienie opinii na temat wniosku Komisji dotyczącego ustanowienia Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Odnośna opinia Trybunału nr 6/2020 jest obecnie dostępna na stronie internetowej Trybunału (eca.europa.eu) w języku angielskim. Wkrótce ukażą się również pozostałe wersje językowe. Opinia ogranicza się wprawdzie do wniosku Komisji, ale uwzględniono w niej także powiązane porozumienie polityczne osiągnięte na posiedzeniu Rady Europejskiej 21 lipca bieżącego roku.

Niniejsza opinia stanowi uzupełnienie innych opinii Trybunału wydanych w następstwie pandemii COVID-19: na temat [rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów](#), [inicjatywy REACT-EU](#) i [Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji](#). W opinii wykorzystano ponadto informacje zawarte w niedawno opublikowanym sprawozdaniu specjalnym na temat [europejskiego semestru](#), w szczególności ustalenia dotyczące zaleceń dla poszczególnych krajów.

Informacje na temat środków wdrożonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy w reakcji na pandemię COVID-19 można znaleźć [tutaj](#).

Kontakt dla dziennikarzy zainteresowanych tą opinią

Claudia Spiti – claudia.spiti@eca.europa.eu – tel. (+352) 4398 45547 /
tel. kom. (+352) 691 553547